

Haridus- ja teadusminister
Toivo Maimets

Noorsootöö seaduse 5. aastapäevast

1. aprillil 2004 täitus 5 aastat noorsootöö seaduse jõustumisest. Aastapäeva tähistamiseks toimus konverents ning tähtpäevapidu Tartus, peaesinejaks oli haridus- ja teadusminister hr Toivo Maimets.

Ministeeriumi olulisemate prioriteetidena noorsootöö valdkonnas nimetas hr Maimets avatud noorteskuste võrgustiku väljakujundamise toetamist, teavitamis- ja nõustamiskeskuste tugevdamist ning noorteühingute jätkusuutlikkuse arendamist.

“1999. aastal käivitati teavitamise ja nõustamise, sh. karjäärinõustamise maakondlik süsteem, mille toetamist näeme lähiaastate prioriteedina,” sõnas minister oma ettekandes.

HEA LUGEJA!

Rõõm on tõdeda, et hoiad käes juba teist numbrit 4 korda aastas ilmuvast uuest ajalehest, mille vahendusel soovime Sinuni tuua karjäärinõustamisega seonduvaid teemasid, uudiseid ja lihtsalt mõnusat lugemist.

Suvi läheneb ja koolide lõpuaktused on taas ukse ees. Suur osa noortest mõtleb tava-pärasest sagedamini – kuidas edasi? Paljud neist vajavad teadlike otsuste langetamiseks nii infot, soovitusi kui nõuandeid. Kõigile nõustajatele, õpetajatele ja teistele, kes noori selles osas toetavad, tahame soovida jõudu, jaksu ja rõõmsat meelt!

Seekordses numbris tutvustame Euroopa Liidu tööhõive- ja haridussektori koostöövõrgustikke ENIC/NARIC ja EURES. Täiskasvanute nõustamist kajastab rahvusvahelist koolitusprojekti AGETT tutvustav artikkel. Raplamaa tööhõiveameti kutsenõustaja valgustab tööhõiveametisse pöörduvate noorte põhiprobleeme, Merike Mändla Haridus- ja Teadusministeeriumist aga kirjutab koolides käivituvate õpilaste arenguestluste eesmärkidest.

Lehe viimasel küljel on ülevaade meie uutest trükistest. Teise numbril ilmumisele on oma väärtusliku panuse andnud meie mitmed head koostööpartnerid. Ootame jätkuvalt suure huviga ka kõigi teiste lugejate mõtteid, nõuandeid ja arvamusi.

Teabekeskuse toimikond

ARENGUVESTLUS KUI UUS KOOSTÖÖVORM

Viimasel ajal on palju poleemikat tekitanud kavandatav põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muudatus, millega soovitakse kohustuslikuks muuta iga-aastased õpilasega läbiviidavad arenguestlused. Tegelikult pole see midagi uut – juba praegu on paljudes koolides nendega algust tehtud. Haridus- ja Teadusministeeriumil on kavas koondada erinevate koolide positiivne kogemus ning välja anda väike juhendmaterjal arenguestluste korraldamiseks. Kuidas arenguestlused koolis täpselt toimuma hakkavad ja kuidas neid läbi viiakse, jääb iga kooli otsustada.

(jätkub lk 3)

Karjäärinõustajad TALVEKOOLIS

4. – 5. veebruaril 2004 korraldas Karjäärinõustamise Teabekeskus Haapsalus II Talvekooli tööhõive ja haridussektori karjäärinõustajatele. Seminari esimene päev oli suunatud eelkõige mõlema sektori uudiste ja info vahetusele, ettekannetega esinesid Merike Mändla (HTM), Ardo Rõhtla (ENTK), Mare Juske (TTA) jpt. Talvekooli teisel päeval tutvustasid Mari Saari (Tartu Kriisiabi- ja Nõustamiskeskus) ja Merike Sassi (Tartu Kutsehariduskeskus) kutsesuunitlustöö läbiviimiseks mõeldud grupitööde kogumikke (vt lk 4).

Seminar KOOSTÖÖ TOETAB ARENGUT

29. – 30. aprillil 2004 korraldab Karjäärinõustamise Teabekeskus koostöös Tallinna Pedagoogikaülikooli, Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Sotsiaalministeeriumiga Tallinnas karjääriplaneerimise valdkonnaga seotud osapooltele suunatud seminari. Peaesineja on Taani Pedagoogikaülikooli professor, Rahvusvahelise Hariduse ja Kutsealase Nõustamise Assotsiatsiooni (IAEVG) viitsepresident ning Euroopa Komisjoni elukestva karjäärinõustamise ekspertgrupi liige **Peter Plant**.

TÖÖLE EUROOPASSE

Alice Lugna

Välissuhete ja personaliosakonna juhataja
Eesti Tööturuamet

Eesti liitumisel Euroopa Liiduga (EL) avarduvad kindlasti Eesti Vabariigi kodanike võimalused töö leidmiseks. ELi liikmesriikide ja lisaks Euroopa Vabamajanduspiirkonna riikide (Norra, Island, Liechtenstein) vahel kehtib töötajate vaba liikumise põhimõte ning piirülest töövahendust toetab EURES (Euroopa Töövahendussüsteem) võrgustik.

EURES võrgustik

EURES ühendab Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide tööturu- ja teisi tööhõive küsimustega tegelevaid asutusi. Võrgustik aitab kaasa ühise Euroopa tööturu loomisele ning on seadnud eesmärgiks teavitada, nõustada ja aidata inimesi, kes soovivad töötada välisriigis, samuti tööandjaid, kes soovivad värvata tööjõudu välismaalt.

EURESi moodustavad töövahendust toetavad andmebaasid ja nõustajad, kes annavad isiklike kontaktide kaudu töötajatele vajalikku informatsiooni. Euroopa 18 liikmesriigis on ühtekokku üle 600 EURESi nõustaja. Eestis hakkavad alates 2004. a kevadest tööle neli vastava koollituse läbinud nõustajat: Tallinnas, Tartus, Pärnus ja Narvas.

Positiivsed kogemused

Tööturuamet on alustanud ettevalmistusi EURESi käivitamiseks Eestis, et tagada välisriigis töötamisest huvitatutele vajalik informatsioon ning nõustada neid EURESi liikmesriikides töö leidmisel.

Välistöövahenduse esimeseks suuremaks positiivseks näiteks on Tööturuameti koostöö Iirimaa. Iirimaa toiduainetetööstuses leidsid püsiva töökoha 90 inimest ja ajutiselt on võimalik Iirimaaale tööle minna 140 Eesti kodanikul. Tänu projekti edukale rakendamisele on uutest projektidest huvitatud tööandjaid nii Iirimaa, Norras, Hollandis kui ka Rootsis, et värvata Eestist oskustöölisi erinevatesse sektoritesse — nt teenindus, ehitus, meditsiin. Kuna ka siiani on eestlased ELi liikmesriikides tööd leidnud, kuigi nad on pidanud taotlema ka tööloa ning seetõttu on konkurents olnud palju teravam, võib järeldada, et Eesti tööjõud on piisavalt kvalifitseeritud Euroopa turul konkureerimiseks.

Täiendavat informatsiooni EURESi kohta leiab Tööturuameti koduleheküljelt: www.tta.ee/eures või Euroopa Komisjoni poolt loodud EURESi portaalist, kust on võimalik juba praegu otsida vabu ametikohti kõikides ELi liikmesriikides: <http://europa.eu.int/eures>

KVALIFIKATSIOONIDE TUNNUSTAMINE EUROOPAS

Liia Tüür

ENIC/NARIC assistent
Sihtasutus Archimedes

Euroopa haridusruum on sajandite jooksul välja kujunenud väga erinevate mudelite ja mõtteviiside (näiteks Humboldti, Anglo-Ameerika või Napoleoni mudelid) põhjal. Selle tulemusena on ka kõrgharidussüsteemid tänases Euroopas erinevad ja omavahel suhteliselt raskesti võrreldavad, mis omakorda teeb ühest riigist ja süsteemist teise liikumise keerukaks. Selleks, et ühes riigis saadud kvalifikatsiooniga oleks võimalikult lihtne õpinguid jätkata või tööle asuda teises riigis, on vajalik hästi toimiv tunnustamissüsteem.

Õige ja õiglase tunnustamisprotsessi soodustamiseks on loodud Euroopa Nõukogu ja UNESCO ühine koostöövõrk ENIC (*European Network of Information Centres on Academic Recognition and Mobility*) ja Euroopa Komisjoni koostöövõrk NARIC (*National Academic Recognition Information Centres*). Eestis on vastav Akadeemilise Tunnustamise Infokeskus asutatud 1997. aastal. Keskus hindab välisriigi kvalifikatsioone, võrdleb neid Eesti kvalifikatsioonidega ning annab informatsiooni ja nõustab kõrgkoole ja tööandjaid tunnustamisotsuste tegemisel.

Tunnustamist reguleerivad mitmed rahvusvahelised konventsioonid, kokkulepped ja soovitused. Olulisim nendest on "Kõrgharidustunnistuste ja kõrgharidusele juurdepääsu võimaldavate tunnistuste Euroopa regioonis tunnustamise konventsioon" (Lissaboni konventsioon, 1997), millega Eesti liitus 1997. aastal.

Akadeemiline ja kutsealane tunnustamine

Akadeemiline tunnustamine on protsess, mille tulemusena antakse välisriigi haridusdokumendi omanikule õigus juurdepääsuks õpingutele hariduse järgmisel tasemel või kõrghariduse järgmisel astmel või tehakse ettepanek õpingute tunnustamiseks osalisõpingutena samal haridusastmel.

Rahvusvaheliselt on välja kujunenud, et kõikide riikide ENIC/NARIC keskused hindavad välisriigi haridusdokumente ise, st Eesti keskus ei saa hinnata Eesti haridusdokumenti näiteks Itaalia või Ameerika Ühendriikide jaoks – seda teeb vastava riigi ENIC/NARIC keskus.

Kutsealase tunnustamise tulemusena antakse inimesele õigus juurdepääsuks tööle seadusega reguleeritud kutse- või ametialal. Kutsealast tunnustamist reguleerib Eestis 1. jaanuaril 2001. aastal jõustunud välisriigis omandatud kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seadus. Kutsealase tunnustamise otsuse teeb antud kutse- või ametialal selleks seadusega määratud pädev organ. Eesti ENIC/NARIC keskuse hinnang taotleja formaalharidussüsteemis saadud haridusdokumendile, on selles protsessis üks komponent. Lisaks võib pädev organ tunnustamisotsuse tegemisel arvestada taotleja töökogemust- ning läbitud täienduskoolitust jms.

Kui soovitakse tööle asuda reguleeritud ametialal mõnes välisriigis, tuleb kontakteeruda vastava pädeva organiga selles riigis. Vajalike kontaktide kohta annab informatsiooni Eesti ENIC/NARIC keskus: www.socrates.ee

(algus lk 1)

Oma olemuselt on arenguvestlus regulaarne, ettevalmistatud ja planeeritud vestlus klassijuhataja, lapsevanema ja õpilase vahel, mille käigus erinevad osapooled saavad tagasisidet nii õpilase õpitulemustest, õpilase huvidest kui ka õpilase käitumisest ja seda mõjutavatest asjaoludest. Vajadusel võib arenguvestlusesse kaasata teisi spetsialiste.

Vestluse eesmärgid

Sellise vestluse üldiseks eesmärgiks on lapse arenguks parimate ja soodsaimate tingimuste ning võimaluste leidmine, arenguliste iseärasuste arvestamine, õpilase motiveerituse ja eneseanalüüsi oskuse toetamine, vastastikune infovahetus ja diskussioon. Nii õpilased kui ka lapsevanemad peavad teadma, milliste eesmärkide ning õpitulemuste saavutamist neilt oodatakse. Arenguvestlusel saab õpilane analüüsida ennast ja oma tegevust ning anda hinnangu oma saavutustele, tehtud valikutele. Lapsevanemad saavad informatsiooni lapse arengu kohta koolis ja kollektiivis, nõuandeid ja soovitusi tema arendamiseks, vajadusel erialaspetsialistide poole pöördumiseks. Õpetajad seevastu kuulevad lapsevanemate ootustest lapse, kooli, õpetaja ja iseenda suhtes, lapse huvidest ja harjumustest väljaspool kooli, saavad tagasisidet oma tegevusele. Selliste vestluste puhul ei jää tähelepanuta ka passiivsemad ja vaiksemad õpilased. Probleemide ilmnemisel pakutakse välja võimalikud lahendused. Õigus otsustamiseks ja valikute tegemiseks jääb siiski vanematele.

Õpimapp nõustamise pidepunktina

Arenguvestlused on tihedalt seotud ka kutse- ja karjäärinõustamisalase tegevusega. Nõustamisprotsess peaks kestma niikaua, kuni õpilane on jõudnud äratundmisele oma eelduste ja võimaluste osas ning teinud nende põhjal teadliku ja pädeva valiku. Eneseanalüüsi ja valiku tegemist hõlbustaks õpimapp, kus õpilane saaks hoida aastate jooksul karjäärinõustamise ja kutsesuunitlustöö käigus tehtud töid, arutelude märkmeid, testitulemusi jne.

Esimeses kooliastmes võiks koguda õpimappi tööd, kus laps räägib või joonistab oma tulevikuunistustest, mida talle meeldib ette võtta, mis talle vanemate elukutsete juures meeldib jms. Keskastmeklassides võib õpilane juba analüüsida oma tegevaid ja nõrku külgi, mida ta tahab paremini osata, missugused tegevused ja elukutsed talle meeldivad, mida ta kavatseb teha, et paremaks saada. Kolmandal kooliastmel kogutakse õpimappi soovid haridustee jätkamiseks pärast põhikooli lõpetamist, millised eeldused on õpingute alustamiseks soovitud eriala(de)l, läbiviidud testide tulemused. Samuti analüüsitakse, millised eeldused on juba saavutatud, mida on veel võimalik saavutada 7., 8. ja 9. klassis. Lisatakse infot vaba aja tegemiste ja huvide kohta.

Õpimapp tõhustab koostööd lapsevanematega ning võiks saada üheks karjäärinõustamise protsessi pidepunktiks ja arenguvestluse osaks. Samas aitab isiklik õpimapp ka õpilasel endal näha oma arengut ja välja tuua oma edusamme, saavutusi, seostada oma isikuomadusi ja tulevikuplaanide ja töömaailmas vajaminevate oskustega. Õpimapi koostamine ja korrastamine annab õpilasele väärtusliku kogemuse.

Merike Mändla

Alus- ja põhihariduse talituse peaekspert
Haridus- ja Teadusministeerium

AGETT projekti grupp, keskel Taani
Pedagoogikaülikooli professor Peter Plant

Täiskasvanute nõustamine

Epp Veski

AGETT projektijuht
Tallinna Pedagoogikaülikool

Viimaste aastatega on ühest küljest kasvanud nõustamisteenuste tähtsus, teisalt on aga oluliselt muutunud ka nende sisu. EL liitumine ja sellega kaasnevad muudatused (sh tööjõu vaba liikumine jne) on tekitanud olukorra, kus nõustamise käigus on üha enam vaja arvestada ka erinevate kultuuriliste, juriidiliste, ja sotsiaalsete ja muude aspektidega.

AGETT projekt ja partnerid

Ülalnimetatu seab omad tingimused ka nõustajate kompetentsusele ja koolitusele. Leonardo da Vinci programmi toetusel tegeldi koolitusteemadega projekti raames "Täiskasvanute haridusalane nõustamine, koolitajate koolitus" ehk lühidalt AGETT. Tegemist oli Leonardo programmi samanimelise projekti tulemuste edasiarendamise, kohandamise ja levitamiseks uutes riikides — peale Eesti veel Bulgaarias, Tšehhis, Hispaanias, Itaalias, Sloveenias. Varasema projekti partnerid Iirimaa ja Suurbritannia ning hiljem ka Taani olid seekord koolitajate rollis. Eesti poolelt osalesid lisaks Tallinna Pedagoogikaülikoolile veel Eesti Vabaharidusliit ja Kuressaare Ametikool.

Tulemused

AGETT projekt hõlmas mitut koolitustsükli, mis toimusid nii Šotimaal Glasgow Caledonia Ülikoolis kui Taani Pedagoogilises Ülikoolis. Käsitleti nõustamise süsteemi ja meetodite, koolitajate ja nõustajate kompetentsuse, hariduse ja tööturuga seonduvaid teemasid. Lisaks oli osalejatel võimalus tutvuda kohalike karjäärikeskuste tööga, Taanis külastati ka ettevõtteid ning saadi ülevaade nõustamise ja õppimise võimalustest töökohal, töötatsiooni, "karjäärinurga" tööst jne. Visiit Rahvaülikooli valgustas nõustamise võimalusi vabahariduses.

Läbitud koolituste ja materjalide baasil valmistavad kõik partnerid ette oma koolitusprogrammid ja materjalid. Eestis on kavas neid kasutada vabaharidusliku koolitussüsteemi nõustajate koolitustel, maakondlikel kutse- ja üldaineõpetajate koolitustel, andragoogide, sotsiaaltöötajate ja psühholoogide akadeemilises ja täiendõppes, samuti organisatsioonide personali ja koolitusjuhtide ning koolitusorganisatsioonide töötajate jt täiendkoolituses.

TÖÖLE LÄHEB INIMENE

Anne Naelapea

Kutsenõustaja
Raplamaa Tööhõiveamet

Kutsenõustajad

Tööhõiveametites on ametlikud kutsenõustajad töötanud alates 2000. aastast. Hariduselt on nad enamasti kutsenõustamisalase täiendõppe läbinud psühholoogid või psühholoogiaõpetajad. Kuna varasemalt koolituskonsultantidena töötanud inimesed alustasid tegelikku kutsenõustamistööd juba palju varem, on võimalik rääkida väga mitmekesisest kogemuste arsenalist vähemalt kümneaastase perioodi vältel.

Tööhõiveametisse pöörduvate noorte põhiprobleemid

Aina sagedamini pöörduvad meie poole noored, kellel puuduvad töökogemused ja sageli ka üldse ettekujutus töömaailmast. Tihti tuleb kutsenõustamist teha käsikäes psühholoogilise nõustamisega.

“Tööle ei lähe “haridus”, veel vähem “kutse” või “amet”, tööle läheb inimene”, nii on tabavalt kirja pannud Terje Paes, Põlvamaa Tööhõiveameti kutsenõustaja.

Tööhõiveametisse jõuab noori, kelle haridustee on katkenud, sageli on nende hulgas murdeas suuri kasvuraskusi üle elanud neid ja noormehi.

- Silmatorkavalt kindlal esikohal on vähene suhtlemisvalmidus (ja -julgus) ning sellega otseselt seonduv vilets emakeele oskus nii kõnes kui kirjas. Eriti ilmekalt avaldub see avalduste täitmisel ja enda iseloomustamisel.

- Tihti tullakse ülisuurte nõudmistega töötingimuste ja palga suhtes, omamata seejuures isegi põhiharidust.

- Iseloomulik on ebaadekvaatne (nii üle- kui ala-) hinnang enda võimete ja isikuomaduste suhtes.

- Paljude puhul torkab silma negatiivne eluhoiak, eelarvamustega suhtumine seadustesse.

- Konsultantidel tuleb tihti selgitada kaasasolevatele emadele, et kui noor inimene tuleb tööd otsima, siis peab ta seda tõesti ise tegema.

- Nõustamisvestluse käigus selguvad mitmed vajakajäämised nii vanemate kui ka õpetajate töös.

- Ületähtsustatakse kõrgharidust, samas jääb kuldsete kätega meistrite vajadus teadvustamata.

- Õpitavate ainete seosed tegeliku elu ja ametitega on sageli ähmased.

- Tublid ja töökad vanemad võimendavad sageli oma töö negatiivseid külgi, rääkimata lastele ameti helgemast poolest.

Jättkuvas koostöös Karjäärinõustamise Teabekeskusega loodame olukorra paranemist.

UUED TRÜKISED

Saavutuste logiraamat (ka venekeelsena!)

Vaatame koos tulevikku (ka venekeelsena!)

Koolitusvõimalusi Ida-Virumaal 2003/2004 (ka venekeelsena!)

Koolitusvõimalusi Lõuna-Eestis 2003/2004

Tekste karjäärinõustamisest 2003

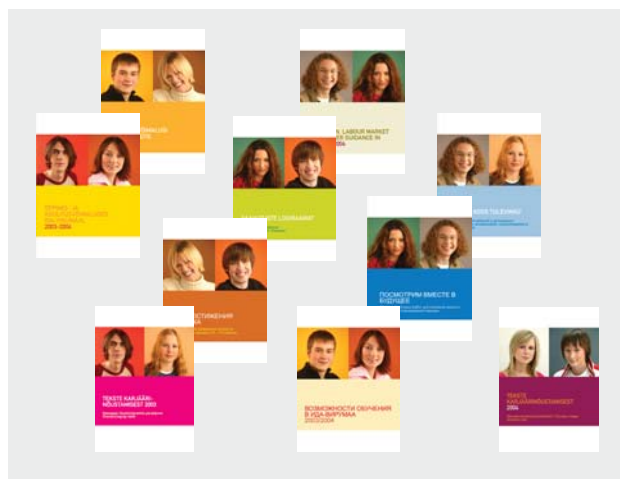
Tekste karjäärinõustamisest 2004

Kutseõppeasutused 2004: abiks otsustajale

Karjäärirada

Praktika - uks töömaailma

Education, Labour Market and Career Guidance in Estonia 2004

KES ME OLEME?

Margit Rammo, Mare Lehtsalu, Kadri Eensalu, Katrin Mälksoo ja Hipp Laigu

Karjäärinõustamise Teabekeskus, SA Innove

Liivalaia 2, Tallinn 10118

tel: 699 8080 faks: 699 8081

e-post: teabekeskus@innove.ee

Haridus- ja Teadusministeerium

Ajalehe KARJÄÄRITUUL täispikk elektrooniline versioon asub: www.innove.ee/teabekeskus